

Sygn. akt I NWW 279/22

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z odwołania M. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Olsztynie,
przy udziale E. Ś. i E. K.,
o ustalenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym,
chorobowemu i wypadkowemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 7 lutego 2023 r.
wniosku odwołującej się o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego w O. T. K. od
orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w O., sygn. akt IV U
1156/22,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem datowanym na 19 grudnia 2022 r. M. L. wniosła o wyłączenie w trybie art. 49 k.p.c. sędziego T.K. „albowiem w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielkiej Izby) z dnia 19 listopada 2019 roku (nr C-585/18, C-624/18, C-625/18) oraz uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) zachodzą wątpliwości co do bezstronności i niezależności tak wyłonionego sądu”.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że T.K. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w O. 6 października 2020 r., choć nigdy nie był sędzią i z pominięciem szczebla Sądu Rejonowego. Ponadto podniesiono, że w październiku 2020 r. pojawiły się pytania o kwestię jego niezależności, co miało

uzasadniać ujawnione przez portal O. dokonanie wpłaty na fundusz wyborczy P. w 2019 r., a także bycie członkiem tej partii w czasie, kiedy otrzymał rekomendację KRS, a którego to członkostwa zrzekł się z końcem maja 2019 r. Wnioskodawczyni podkreśla, że w jej ocenie powyższe okoliczności wywołują wątpliwości co do jego bezstronności, w sytuacji, kiedy wynik sprawy, w której orzeka przekłada się na sytuację finansową ZUS.

Postanowieniem z 21 grudnia 2022 r., IV Uo 84/22, Sąd Okręgowy w Olsztynie, w trybie art. 26 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym przekazał wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 154 ze zm., dalej: „u.SN”), do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie, stosownie do treści art. 26 § 3 u.SN, wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 u.SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

W przedmiotowej sprawie zarzut sprowadza się do kwestii „bezstronności i niezależności tak wyłonionego sądu” (k. 4). Jak wskazano wyżej, ustawa jednoznacznie stanowi, że wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 u.SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego. Jak jednoznacznie wskazała w uzasadnieniu

wnioskodawcy: „T. K. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w O. 6 października 2020 roku. Choć nigdy nie był sędzią, starał się od razu o awans do Sądu Okręgowego w O., z pominięciem szczebla Sądu Rejonowego” (k. 4), „[o]koliczności związane z powołaniem T. K. do Sądu Okręgowego, min. wpłaty na rzecz komitetu wyborczego, członkostwo w P. oraz awans do SO z pominięciem Sądu Rejonowego, wywołują wątpliwości co do jego bezstronności, w sytuacji kiedy wynik sprawy przekłada się na sytuację finansową ZUS [pisownia oryginalna]” (k. 4 *verte*). Nie ulega wątpliwości, że okoliczności te dotyczą postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa, w szczególności prawidłowości podjętej przez nią uchwały w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, co jednakże w ramach badania sformułowanego przez odwołującą się wniosek nie mieści się w granicach formalnych kontroli realizowanej przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 czerwca 2021 r., I NWW 45/21; 12 maja 2021 r., I NWW 25/21), w związku z czym wniosek należy pozostawić bez rozpoznania.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że podstawą do pozostawienia wniosku bez rozpoznania, w oparciu o przepis art. 26 § 3 u.SN, jest sytuacja, w której wniosek nie spełnia warunków konstrukcyjnych (nie podaje okoliczności faktycznych i ich oceny prawnej, uzasadnienia lub uprawdopodobnienia zawartych w nim twierdzeń) lub ma charakter abstrakcyjny, tj. nie odnosi się do konkretnej sprawy lub dotyczy kwestionowania samego statusu sędziego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2020 r., I NWW 7/20).

Do analogicznych wniosków prowadzi również analiza orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „Trybunał” lub „TSUE”). Trybunał oceniając dopuszczalność wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wielokrotnie podkreślał, że co do zasady należy domniemywać spełnienie przez sąd krajowy wymogów określonych w art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, niezależnie od tego w jakim składzie sędziowskim sąd ten orzeka. Domniemanie to może zostać obalone, jeżeli prawomocne orzeczenie sądowe wydane przez sąd krajowy lub międzynarodowy prowadziło do uznania, że sędzia lub sędziowie orzekający jako

sąd nie są sądem niezawisłym, bezstronnym i ustanowionym uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w świetle art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (z ostatnich zob. wyroki Trybunału z 13 października 2022 r. w sprawach C-355/21 oraz C-698/20). W niniejszej sprawie odwołująca się nie wskazała, aby w stosunku do SSO T.K. wydano takie prawomocne orzeczenie sądowe.

W kontekście przywołanej przez odwołującą się uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20), pomijając nawet podstawową okoliczność, której sporządzający pismo profesjonalny pełnomocnik nie mógł nie dostrzec, że w wyroku z 20 kwietnia 2020 r. (U 2/20), Trybunał Konstytucyjny orzekł o jej niezgodności z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust.1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm.), a także art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), podkreślić należy, że zgodnie z treścią wskazanej uchwały, „[n]ienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Pełnomocnik odwołującej się, przywołując wskazaną uchwałę, pominął całkowicie implikacyjny charakter wypowiedzi Sądu Najwyższego, usuwając z niej jej konstytutywny element, czyli rację w postaci „naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności” .

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.